

”Punatakkinen tyttö”

Toimitus/ J.A

Roma Ligočka on yksi natsien hirmuhallinnolta pelastuneista juutalaislapsista. Hänen elämästään kertoo kirja ”Punatakkinen tyttö”, suomeksi julkaissut WSOY 2001. Kirjan kirjoittamiseen vaikutti Steven Spielbergin tunnettu elokuva ”Shindlerin lista”. Sodan jälkeen Puolasta Saksaan muuttanut Roma ei ollut mitenkään innostunut katsomaan koko elokuvaa. Krakowan juutalaisghetossa lapsena natsija pakoillut Roma koki ettei halua muistutusta menneisyydestään ja traumasta joka seurasi sodanjälkeiseen elämään. Mutta Roma lähti katsomaan elokuvaa ystäviensä mukana. Elokuvassa esiintyi myös pieni ghetossa elävä punatakkinen tyttö. Roma hämmästyti yhtäläisyyttä omaan elämäänsä: ghetossa hän tuli tunnetuksi punaisesta talvitakistaan.

Kuukausia myöhemmin Roma tapasi elokuvan ohjaajan. Spielberg oli yllätynyt, että holokaustin uhreja, kuten Roma, eli Saksassa. Elokuvan taustatutkimuksessa heitä oli haastateltu Puolassa, Israelissa ja USA:ssa. Tapaaminen johti lopulta siihen, että Roma, joka halusi unohtaa menneisyytensä, päättikin kirjoittaa sen kirjaksi. Näin syntyi sittemmin eri kielille käännetty kirja. ”Elokuvan tyttö punaisessa takissa on symboli kaikista natsien tappamista lapsista”, sanoi Roma, ”yksin Puolassa heitä murhattiin 1,5 miljoonaa. Elokuvan henkilön ja minun kokemukset ovat samanlaisia. Erona on se, että minä jäin henkiin. Elän kertoakseni kuinka tuollainen lapsuus voi vaikuttaa ihmiseen.”

Roma muistaa kuinka hän lapsena ghetossa piiloutui perheen asunnossa keittiön pöydän alle kuulleen huutoa, kirkumista ja laukauksia ulkoa kadulta. Ulos mennessä kaduilla makasi ruumiita. Kun natsit alkoivat järjestelmällisesti tuhota ghettoa, 4-vuotias Roma pakeni vuonna 1943 äitinsä kanssa maanalaista käytävää myöten ulos ghetosta. Juutalaiseen vastarintaliikkeeseen kuulunut isä David oli jo aiemmin otettu kiinni ja kuljetettu pois. ”Krakowan ghetto on yksi ihmiskunnan historian kauheimmista paikoista, siellä murhattiin tuhansia lapsia”, sanoo Roma. Krakowan provinssissa asui noin 225 000 juutalaista ennen sotaa. Heistä vain 15 000 selvisi. Tänä päivänä Krakowassa lienee noin 2000 juutalaista. Parikymmentä vuotta sitten heitä oli noin 100.

Äiti osti väärennetyn henkilötodistuksen, jossa oman juutalaisen sukunimen Liebling sijaan oli puolalainen nimi Ligočka. Roman tumma tukka värjättiin vaaleaksi. Eräs perhe otti heidät asumaan luokseen ja he näyttelivät perheen sukulaisia. Pelko oli koko ajan läsnä ja suunnitelma oli, että jos he paljastuisivat he päättäisivät

elämänsä syanidipillereillä, joita pitivät mukanaan. Roma ja hänen äitinsä selvisivät. Isä oli yksi harvoista Auschwitzista selvinneistä. Hän löysi perheensä mutta joutui pian Puolan kommunistisen hallinnon pidättämäksi ja kuoli vankeudessa vuosi keskitysleiriltä vapautumisen jälkeen.

Roma on toiminut pukusuunnittelijana, hän on taidemaalari ja kirjailija. Sodan jälkeisessä elämässään hän on kärsinyt mm. syömishäiriöistä ja lääkkeiden liikakäytöstä. Kirjan julkaisemisen aikaan hän sanoi edelleen kärsivänsä pelosta, masennuksesta ja unettomuudesta. ”Usein pelästyn kun ovelle koputetaan.” Roma on ollut kahdesti naimisissa ja hänellä on yksi lapsi. Hän sanoo, ettei aika aina paranna haavoja. ”Sieluni syvyyksissä olen edelleen pelkäävä lapsi, joka pakenee henkensä edestä. Mutta olen oppinut elämään sen kanssa ja nauttimaan elämän kauneudesta sekä olemaan kiitollinen jokaisesta päivästä.”

